

**UN NOU PROJECTE EN L'ENSENYAMENT DEL
CATALÀ COM A LLENGUA ESTRANGERA: CURS
DE CATALÀ PER A PARLANTS DE RUS A1/A2**

IMMACULADA FÀBREGAS ALEGRET / ELENA GRÍNINA

(Universitat de Bretan-Sud / Universitat de Relacions Internacionals de
Moscou)

La finalitat d'aquest treball és presentar un projecte didàctic: es tracta d'un manual de llengua catalana *per a parlants de rus*. Tot i que ja existeix un manual d'aquest tipus, el nostre projecte és nou i original ja que respon a unes necessitats actuals. Abans d'especificar aquestes necessitats, cal situar els inicis de la catalanística a Rússia i la trajectòria de l'ensenyament del català dintre d'aquest país eslav.

Figura 1. Elena Wolf (1927-1989).

Pel que fa a catalanística a Rússia, cal esmentar el nom d'Elena Wolf (1927-1989) com a principal precedent. Elena Wolf fou una gran romanista russa que va aprendre el català pel seu compte per tal de realitzar recerques científiques. Va estudiar la història de la llengua catalana així com també aspectes de l'estructura gramatical del català modern a partir de l'anàlisi de documents en llengua catalana conservats als arxius russos. Podem destacar que els seus treballs científics aporten dades importants sobre el català.

Però, a més, hi ha un aspecte que denota la seva singularitat: el seu interès i la implicació en la catalanística la dugueren a participar al Congrés Internacional de la Llengua Catalana celebrat a Barcelona l'any 1986. Per aquestes raons, podem afirmar que Elena Wolf va ésser la persona qui va donar un fort impuls al desenvolupament de la catalanística russa.

Quant a l'ensenyament del català a Rússia, podem dir que no ve de gaire lluny. Es va començar a ensenyar el català a finals dels anys setanta, època en què es reprenien les relacions diplomàtiques entre Espanya i Rússia a conseqüència de l'obertura democràtica d'Espanya i dels profunds canvis que es produïen a Espanya. L'arribada a Moscou de Juan Antonio Samaranch (1920-2010) com a ambaixador i les seves activitats intenses i laborioses per a propagar no tan sols la cultura espanyola sinó també la catalana donaren inici a l'ensenyament del català a la Universitat Estatal de Moscou (Lomonosov) i a la Universitat Estatal de Sant Petersburg.

Figura 2. J.A. Samaranch, 1978.

Podem afirmar que l'entusiasme i l'esforç constant i incondicional caracteritzen els primers anys de l'ensenyament del català a Rússia. Destaquem la figura d'Isolda Bigvava (1948-2005), que fou la primera professora de català a la Universitat Lomonosov de Moscou i, que per a ensenyar el català als seus alumnes, constituïa i estudiava el material didàctic que havia d'elaborar manualment dos mesos abans de les classes.

Figura 3. Isolda Bigvava (1948-2005).

El fruit de la seva labor didàctica fou el primer manual de llengua catalana en rus, publicat l'any 2002 i fins ara únic. Aquest manual de català s'adreça a un públic d'estudiants de filologia especialistes en llengües romàniques i, sobretot, en lletres hispàniques i que, per tant, dominen força bé el castellà. Això va determinar la tendència a presentar un model lingüístic basat en la llengua literària. Aquesta tendència venia reforçada pel fet que el manual recollia tota l'experiència pedagògica i científica d'Isolda Bigvava com a professora de la facultat de Filologia.

Però avui en dia, el tipus de públic interessat a aprendre el català ha evolucionat. No només continua havent-hi estudiants de filologia especialistes en llengües romàniques, sinó que han aparegut nous grups de persones interessades per l'aprenentatge del català. Vegem quines persones tenen interès pel català a Rússia actualment. D'una banda, des de fa pocs anys, hi ha un nou grup d'estudiants universitaris que, sense ser especialistes en llengües romàniques, tenen la intenció de graduar-se o de fer un màster a Catalunya. D'altra banda, hi ha un nou col·lectiu de persones que tenen contactes polítics, econòmics, culturals, etc. amb Catalunya per raons de feina. I, per últim, ha sorgit un grup de persones que han adquirit una propietat immobiliària a Catalunya.

El grup constituït d'estudiants de filologia romànica, i que existeix des de fa una colla d'anys, avui s'ha convertit en el grup més reduït i alhora fàcil de comptabilitzar. En canvi, els altres tres grups d'aparició recent, i que no estan especialitzats en llengües romàniques, són difícils de quantificar. Tanmateix, sí que és possible afirmar que aquests nous grups, universitaris i no universitaris, tenen una forta motivació per l'aprenentatge del català. I precisament, la idea d'elaborar un nou manual va sorgir del fet que en calia un que s'adrecés a un públic no especialitzat amb motivacions

diverses, però sense excloure que alhora fos vàlid per als alumnes especialistes en filologia romànica.

Les col·laboracions científiques i pedagògiques que s'han anat establint darrerament entre la Universitat de Relacions Internacionals de Moscou i la Universitat de Bretanya-Sud (França) ens han permès muntar el projecte d'un nou manual que respongués a aquesta nova necessitat, sense oblidar la tradició de la catalanística i de l'ensenyament del català a Rússia.

Per tal de fer una proposta d'actualitat i que respongués a la nova situació, era obvi que ens haviem de cenyir als criteris del *Marc Europeu Comú de Referència per a les llengües* del Consell d'Europa. Paral·lelament, havíem de tenir molt en compte dos aspectes essencials: d'una banda, les grans diferències entre una llengua eslava i una llengua romànica, així com les diferències culturals entre el poble rus i el de parla catalana; i, d'altra banda, un públic molt heterogeni constituït bàsicament de persones que no són especialistes en llengües romàniques.

Davant d'aquest programa, ens calia, doncs, proposar un nou material que s'adaptés a aquesta sèrie de condicionaments. Així és que, aquest manual integra els objectius comunicatius definits pel MEQR, i que es basen en les cinc destreses lingüístiques del nivell Bàsic que detallem a continuació:

1) Expressió escrita: **A1** Puc escriure postals curtes i senzilles; per exemple, per enviar felicitacions. Puc emplenar formularis amb dades personals; per exemple, el nom, la nacionalitat i l'adreça en una fitxa de registre d'hotel. **A2** Puc escriure notes i missatges curts i senzills relatius a necessitats immediates. Puc escriure cartes personals molt senzilles; per exemple, per agrair alguna cosa a algú.

2) Expressió oral: **A1** Puc utilitzar expressions i frases senzilles per descriure el lloc on visc i la gent que conec. **A2** Puc utilitzar una sèrie d'expressions i frases per descriure de manera senzilla la meua família i altra gent, les meues condicions de vida, el meu bagatge educatiu i la meua feina actual o l'última que vaig tenir.

3) Interacció oral: **A1** Puc comunicar-me de manera senzilla a condició que l'interlocutor estigui disposat a repetir el que ha dit o a dir-ho amb altres paraules i més a poc a poc i que m'ajudi a formular el que intento dir. Puc plantejar i respondre preguntes senzilles sobre temes familiars o sobre temes relacionats amb necessitats immediates. **A2** Puc comunicar-me en tasques senzilles i habituals que exigeixen un intercanvi senzill i directe d'informació sobre temes i activitats familiars. Puc mantenir intercanvis socials molt breus encara que, en general, no els entengui prou com per mantenir o dirigir jo mateix una conversa.

4) Comprensió oral: **A1** Puc reconèixer paraules familiars i expressions molt bàsiques sobre temes propis de la família i l'entorn concret i imme-

diat, si la gent parla a poc a poc i amb claredat. **A2** Puc comprendre expressions i el vocabulari més freqüent sobre temes d'interès personal (per exemple, informació personal i familiar molt bàsica, compres, lloc de residència, ocupació laboral). Puc entendre la idea principal de missatges i avisos curts, clars i senzills.

5) Comprensió lectora: **A1** Puc comprendre noms familiars, paraules i frases molt senzilles; per exemple, les que apareixen en anuncis, cartells, catàlegs. **A2** Puc llegir textos molt curts i senzills. Puc trobar informació específica i previsible en documents escrits senzills i quotidians com ara anuncis, prospectes, menús i horaris, i puc comprendre cartes personals curtes i senzilles.

Nogensmenys, el manual també ha de correspondre al programa actual del català com a segona llengua estrangera segons les normatives del sistema de l'educació a Rússia. En aquest sentit, el manual que proposem és ideat per ser utilitzat a les tres classes que s'imparteixen a la setmana que van acompanyades de la mateixa quantitat de temps de treball individual, la qual cosa equival a 204-210 hores de classe durant un curs acadèmic.

Tal i com ja hem apuntat, les diferències culturals i lingüístiques entre el català i el rus també constitueixen un condicionament i ens obliguen a fer un treball d'intensa reflexió per tal d'incloure el context cultural en què s'utilitza la llengua catalana i fer comprensibles les explicacions a un alumnat de llengua russa. I tot plegat, sense perdre de vista els diferents grups interessats per l'aprenentatge del català, tant d'estudiants universitaris com de fora de l'àmbit universitari.

Un cop delimitats els objectius comunicatius donats pel MECR, i havent definit els altres tipus de condicionaments, calia buscar unes eines adequades a la realitat russa, raó per la qual hem concebut un primer manual que respondrà al nivell A1/A2, tot i que tenim la intenció de prosseguir amb un altre manual corresponent al nivell B1/B2.

Pel que fa al primer manual (A1/A2), hem ideat dos llibres: el del professor, i el de l'alumne. El del professor està totalment redactat en català, el de l'alumne porta les explicacions en rus i exercicis de traducció del rus al català. Tal i com ja ho hem evocat, la proposta de dos llibres respon al sistema educatiu rus, que distingeix les hores de classe presencials i les hores de treball individual.

Els diàlegs i els textos del manual reflecteixen temes de la vida quotidiana i professional com presentació, estudis, domicili i allotjament, col·locació, família, amics, oficina, horaris, ocupacions i aficions, vacances, festes i tradicions, ciutat, transport, viatges, calendari i temps, menjar, compres.

L'estructura del manual es basa en sis unitats. A cada unitat li correspon un tema i un contingut gramatical que s'adequa als objectius comuni-

catius del nivell A1/A2: conté aspectes fonètics, morfosintàctics i lèxics. Tenint en compte l'organització de l'ensenyament a Rússia, les unitats són relativament llargues: cada unitat es divideix en cinc lliçons, i cada lliçó correspon a tres classes setmanals. Cada lliçó inclourà diversos apartats: fonètica, gramàtica, lèxic o expressions catalanes, tasques lingüístiques.

Heus aquí la taula de matèries que conté el manual:

Unitat 1. Presentar-se. Països.	Breu introducció a la fonètica catalana. Articles definits i indefinits. El gènere i la formació del plural dels substantius i adjectius. Articles demostratius i possessius. Els pronoms personals forts. Interrogatius (<i>qui? com? quants? d'on?</i>). Els numerals (1-100). Present del verb SER, DIR-SE, CONÈIXER, TENIR. Present de l'Indicatiu dels verbs regulars en -AR.
Unitat 2. Estudiar i treballar. Amics i família.	Pronoms personals febles (de CI i CD). Pronoms demostratius i possessius. Adjectius interrogatius. Adjectius per a objectes i persones. Gentilicis més freqüents. Preposicions simples i contraccions. Adverbis i locucions de lloc i temps. Present de l'Indicatiu dels verbs en -AR (PARLAR, ARRIBAR, COMENÇAR, TANCAR, etc.). Present d'altres verbs: FER, SABER, OBRIR, DORMIR, VIURE, ESTAR-SE. Perífrasis verbals <COMENÇAR a + Inf.> i <ACABAR de + Inf.>.
Unitat 3. Casa, pis, oficina, hotel. Hora, dies de la setmana, calendari.	Numerals ordinals. Adverbis de lloc. L'afirmació i la negació. Present dels verbs ANAR, VENIR, DUR, TENIR, PODER, VOLER. Ús dels verbs SER-HI i HAVER-HI. Perífrasi verbal <ESTAR+ Ger.>. Conjugació i ús del pretèrit indefinit <HAVER + Part.> (sense pronom i amb pronom).

Unitat 4. L'ordre del dia. Aficions i preferències. Vacances i festes.	Adverbis i locucions de temps. Present verbs VEURE/MIRAR, SENTIR/ESCOLTAR, AGRADAR. Verbs incoatius. Comparatius i superlatius. El pronom HO. Perífrasi verbal de probabilitat <DEURE + Inf.> Conjugació i ús del pretèrit perfet perífràstic <ANAR + Inf.>.
Unitat 5. Direccions, transport, viatges. Oficis.	Numerals (100 -1000). Ús del pronom adverbial HI. Estructura <i>Com s'hi va?</i> Sufixos de derivació per a noms d'oficis. Perífrasis d'obligació <HAVER de + Inf.> i significat de «cal». Imperatiu dels verbs FER, ANAR, VENIR, PUJAR, BAIXAR, GIRAR... Conjugació del futur i del condicional.
Unitat 6. Menjar i comprar. Quantitats. Roba i parts del cos.	Pronoms indefinits (alguna cosa, algú, res, ningú). Pronom interrogatiu QUÈ i partícula introductòria QUE. Pronom EN. Ús d'HI HA i N'HI HA. Quantificadors (<i>massa, gaire, gens, cap...</i>). Locució adverbial <i>més aviat..</i> Perífrasi d'obligació. Conjugació del pretèrit imperfet.

De cara a l'adquisició del contingut gramatical, per a cada lliçó hem concebut explicacions, i tasques diverses: exercicis (per exemple, posar formes correctes del verb, omplir llacunes amb el lèxic adequat), diàlegs, textos, traduccions del rus al català i del català al rus. També hi hem previst exercicis de caràcter comunicatiu (individuals o per parelles): treballar per parelles per a realitzar una tasca comunicativa en concret, relatar o resumir algun text, desenvolupar un tema, interpretar un paper en forma de joc. Una sèrie d'exercicis a cada lliçó contribuirà a la comprensió, a la memorització i a l'aplicació tant del lèxic com de la gramàtica. Al final del llibre hi posarem un apèndix amb les taules de conjugació dels principals verbs i un resum gramatical.

Però això no és tot. Deixant de banda els aspectes purament gramaticals, hi havia dos altres aspectes que calia definir des del començament: l'aspecte diatòpic i l'aspecte diastràtic. Atès que el tipus d'alumnat susceptible d'utilitzar aquest material, com hem vist, està vinculat al Principat, la nostra proposta es fonamenta en el català central. D'altra banda, tenint en compte els tipus de situacions comunicatives que vénen donades pel MEQR, així com també el manual ja existent d'Isolda Bigvava que té una clara predilecció per la llengua literària, hem optat per un model de llengua codificat però basat en l'ús real.

En aquest sentit i amb l'afany de fer una proposta novedosa, hem considerat que els exemples que acompanyen les explicacions gramaticals no poden ser únicament fruit de la introspecció. Per aquesta raó, hem decidit

que la utilització de la tècnica de la lingüística de corpus també ens pot ser molt útil a l'hora de donar exemples. Efectivament, una base de dades digital ens permet trobar exemples que reflecteixin l'ús real tant de la llengua escrita com oral. Aquesta opció ve corroborada per especialistes en la matèria com Giovanni Parodi de la Pontificia Universidad Católica de Valparaíso, el qual diu, referint-se a la lingüística de corpus:

«Todo ello ha dado origen a, entre otros, varias gramáticas y diccionarios, construidas desde los principios de la LC, las cuales reúnen y distinguen variantes regionales y usos de la lengua oral y la escrita (Quirk, Greenbaum, Leech & Svartvik, 198; Biber, Johansson, Conrad & Finegan, 1999). Estos avances para la lengua inglesa tienden a superar —de cierto modo— la clásica tendencia en la elaboración de gramáticas con una concentración preferente sino exclusiva en el modo escrito de la lengua, con base en un único registro y/o un único género y desde enfoques eminentemente normativos» (Parodi 2008: 111).

És evident que, a partir d'un exemple en una base de dades, no només tenim un testimoni de l'ús real, sinó que obtenim més informació que si els exemples provenen únicament d'un treball d'introspecció personal.

Abans de determinar el corpus, n'hem analitzat tres que tenim al nostre abast: el *Corpus de català contemporani de la Universitat de Barcelona* (CCCUB),¹ el *Corpus textual informatitzat de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans² i el *Subcorpus General del corpus tècnic de l'IULA*.³ El resultat de la nostra anàlisi ens ha permès decidir-nos pel darrer, tot i que no descartem la utilització dels altres dos que hem citat.

Pel que fa a les explicacions, ens basem en materials molt variats, des del *Curs de català. Digui, digui...* (Mas et al. 1994), fins a tota mena de manuals de català i gramàtiques, encara que tenim una predilecció per la recent *Gramàtica pràctica del català* (Bastons / Bernadó / Comajoan 2011).

Tot i que tenim embastades les diferents parts del manual, els objectius i les eines, el que aquí us estem exposant no deixa de ser un projecte que comença a prendre forma però que encara requereix molt de camí.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ABELLÓ VILELLA, XAVIER / RODRÍGUEZ RUBIO, JUDITH (2006): *Llengua catalana. Bàsic 1, Bàsic 2, Bàsic 3*. Barcelona, Barcanova.
- BASTONS, NÚRIA / BERNADÓ, CRISTINA / COMAJOAN, LLORENÇ (2011): *Gramàtica pràctica del català: marc europeu comú de referència per a les llengües A1-B2*. Barcelona, Teide

1. <http://www.ub.edu/ccub/>
2. <http://ctilc.iec.cat/>
3. <http://bwananet.iula.upf.edu/>

- BERTHELOT, MARTINE / PUIG MORENO, GENTIL (2005): *Encara i sempre. Mètode d'aprenentatge del català*. Canet del Rosselló, Trabucaire.
- CLUA, MARIA JESÚS et al. (2004): *Curs de llengua catalana. Nivell Bàsic*. Barcelona, Castellnou Edicions.
- MAS, MARTA et al. (1994): *Curs de català. Digni, digui...* Barcelona, Abadia de Montserrat.
- MAS, MARTA / VILAGRASA, ALBERT (2006): *Vens 1. Curs de Català*. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PARODI, GIOVANNI (2008): «Lingüística de corpus: una introducció al àmbit». *Revista de Lingüística Teòrica*, 46 (1), 1 Sem, p. 93-119.
- ROIG, NURI (2006): *Passos 1. Nivell Bàsic. Curs de català per a no catalanoparlants*. Barcelona, Octaedro.
- Бигвава И.О. / Харшиладзе М.А. (2002): *Учебник каталанского языка. Начальный курс. Часть I. М., Изд-во МГУ.*

